Kaupunginhallitus 28.09.2026 § 314

§ 314

Valtuustoaloite turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Kambouris Veera
Kaarnalehto Annika
Korhonen Marikka
Vataja Anita
Sivonen Tuija
Saloranta-Eriksson Outi
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Mika-Erik Wallsin ym. 20.4.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Katainen Partasen kannattamana ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Kataisen pöydälle panoa koskeva ehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen yksimielisesti hyväksyneen sen.

Päätös

Kaupunginhallitus:

Asia jätettiin yksimielisesti pöydälle.

Selostus

Yhteenveto

Mika-Erik Walls ja 13 muuta kaupunginvaltuutettua ovat 20.4.2026 jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Espoon kaupunki:

1. selvittää, miten turvaruokaan liittyvät tarpeet on tällä hetkellä tunnistettu ja huomioitu varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa
2. kartoittaa, millaisia käytäntöjä muissa kunnissa on käytössä turvaruoan mahdollistamiseksi
3. laatii ohjeistuksen tai toimintamallin, jolla varmistetaan, että lapselle voidaan tarvittaessa tarjota yksinkertainen, turvalliseksi koettu ruokavaihtoehto koulupäivän aikana

4. varmistaa, että koulun henkilöstöllä on riittävä tieto ja osaaminen tunnistaa tilanteet, joissa lapsi jää syömättä aistisäätelyn tai muun syömiseen liittyvän haasteen vuoksi sekä
5. huomioi turvaruokaan liittyvät ratkaisut osana oppimisen tuen kokonaisuutta ja oppilaan hyvinvoinnin tukemista ja
6. pyytää asiasta mahdollisesti tarvittavat lausunnot (Nuorisovaltuusto, Espoon vammaisneuvosto, kasvun ja oppimisen lautakunta jne.).

Lausunto valtuustoaloitteeseen

Lausunto on valmisteltu kasvun ja oppimisen toimialan suomenkielisen varhaiskasvatuksen, suomenkielisen perusopetuksen ja ruotsinkielisten sivistyspalvelujen tulosyksikön sekä toimialan esikunnan ja Espoon kaupungin ruokapalveluiden yhteistyönä.

Espoon vammaisneuvosto antoi lausunnon valtuustoaloitteeseen kesäkuussa 2026. Vammaisneuvosto kannattaa valtuustoaloitetta, jossa esitetään, että turvaruoka huomioitaisiin Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Vammaisneuvoston lausunto on kokonaisuudessaan oheismateriaalina.

Myös Espoon nuorisovaltuusto antoi lausunnon valtuustoaloitteeseen elokuussa 2026. Myös nuorisovaltuusto tukee aloitetta turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Nuorisovaltuuston lausunto on kokonaisuudessaan oheismateriaalina.

Lausunto on käsitelty kasvun ja oppimisen lautakunnassa 26.8.2026 ja Svenska rum -lautakunnassa 27.8.2026.

Valtuustoaloitteessa pyydetään

1. selvittämään, miten turvaruokaan liittyvät tarpeet on tällä hetkellä tunnistettu ja huomioitu varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Turvaruoalla tarkoitetaan terveydellisin perustein myönnettävää ruokavaliota, jota käytetään silloin, kun lapsella on sellaisia syömisen haasteita, ettei hän pysty syömään tarjolla olevia aterioita. Turvaruoka turvaa lapsen riittävän ravinnon ja energiansaannin, jotta hän jaksaa toimia ja oppia päivän aikana.

Turvaruoka myönnetään aina asiantuntijan yksilöllisen arvion perusteella, eikä sitä voi saada ilman terveydenhuollon arviota. Lapsen ravinnonsaantia ja ruokavalion laajenemista tulee seurata ammattilaisen ohjauksessa, jotta ruokavalio ei tarpeettomasti kavennu ja lapsen kasvu ja kehitys etenevät normaalisti.

Espoossa niin kutsuttua turvaruokaa on saanut erityisruokavalioilmoituksella ja siihen liitetyllä terveydenhuollon ammattilaisen todistuksella. Vuodesta 2017 lähtien varhaiskasvatuksessa on erityisruokavalioilmoituksen liitteeksi käynyt myös varhaiskasvatuksen erityisopettajan lausunto. Prosessia, kuten lähetekäytäntöjä on tarkennettu yhteistyössä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja Espoon ruokapalveluiden kanssa kevään 2026 aikana. Keväällä 2026 käytäntöjä yhtenäistettiin ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat eivät jatkossa kirjoita

turvaruokalausuntoja, mutta voivat tehdä saatekirjeen ravitsemusterapeutille turvaruoan tarpeesta.

Varhaiskasvatuksen osalta käytännöt ovat muilta osin vakiintuneet. Perusopetuksessa saumattoman yhteistyön turvaamiseksi koulujen prosessi tarkistetaan kesän 2026 aikana, ja tiedotetaan kouluille alkusyksystä 2026.

2. kartoittamaan, millaisia käytäntöjä muissa kunnissa on käytössä turvaruoan mahdollistamiseksi.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kunnissa on voimassa LUVN:n laatimat yhteiset ohjeistukset, mutta kuntakohtaisesti pieniä eroja lähetekäytännöissä saattaa ilmetä. Jokaisella perheellä on kuitenkin mahdollisuus pyytää lähetettä LUVN:n ravitsemusterapiaan turvaruoan tarpeen arvioimiseksi neuvola- ja kouluterveydenhuollosta. Myös Helsingissä ja Vantaalla tarvitaan terveydenhuollon lausunto turvaruoan saamiseksi.

3. laatimaan ohjeistuksen tai toimintamallin, jolla varmistetaan, että lapselle voidaan tarvittaessa tarjota yksinkertainen, turvalliseksi koettu ruokavaihtoehto koulupäivän aikana.

Tällainen ohjeistus on luotu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen toimesta. Turvaruoan tarve arvioidaan aina ravitsemusterapeutin tai erikoissairaanhoidon toimesta, ja perhe toimittaa saadun lausunnon ruokapalveluiden tarjoajalle.

4. varmistamaan, että koulun henkilöstöllä on riittävä tieto ja osaaminen tunnistaa tilanteet, joissa lapsi jää syömättä aistisäätelyn tai muun syömiseen liittyvän haasteen vuoksi.

Koulujen henkilökunnan ja perheen välinen yhteistyö ja tiedonkulku on tässä tärkeää. Mikäli huoli syömisestä herää koulun henkilökunnalla, he ovat yhteydessä huoltajiin ja ohjaavat lapsen/nuoren tarvittaessa kouluterveydenhoitajan vastaanotolle. Terveydenhoitaja tekee tarvittaessa lähetteen ravitsemusterapeutin vastaanotolle. Koulujen henkilöstölle on tarjottu koulutusta syömisen haasteisiin liittyen 2.10.2025, ja koulutuksia on mahdollista tarjota jatkossakin, jos tarvetta tulee.

5. huomioimaan turvaruokaan liittyvät ratkaisut osana oppimisen tuen kokonaisuutta ja oppilaan hyvinvoinnin tukemista.

Jos lapsi tarvitsee varhaiskasvatuksessa turvaruokaa, varhaiskasvatuksen erityisopettaja tekee yhdessä huoltajien kanssa saatteen hyvinvointialueen ravitsemusterapeutille. Ravitsemusterapeutti tekee lausunnon lapsen tarvitsemasta turvaruoasta ja varhaiskasvatusyksikköön tilataan kyseistä ruokaa lapselle.

Perusopetuksessa kouluterveydenhoitaja tekee lähetteen ravitsemusterapeutille, ja mikäli turvaruokalausunto saadaan, lapsen/ nuoren huoltaja toimittaa lausunnon sekä ruokapalvelun tuottajalle, että koulun henkilökunnalle, jotka seuraavat syömistä ja ovat tarvittaessa kotiin yhteydessä.

Tarvittaessa voidaan myös oppilaan ja huoltajan luvalla koota oppilaskohtainen moniammatillinen asiantuntijaryhmä, jossa keskustellaan

huoltajan ja lapsen/nuoren kanssa kokonaistilanteesta yhdessä tilanteen kannalta oleellisten henkilöiden kanssa (kuten esim. terveydenhoitaja, erikoissairaanhoito, luokanopettaja, ruokapalveluiden edustaja).

6. pyytää asiasta mahdollisesti tarvittavat lausunnot (Nuorisovaltuusto, Espoon vammaisneuvosto, kasvun ja oppimisen lautakunta jne.).

Lausunnot Nuorisovaltuustolta sekä Espoon vammaisneuvostolta ovat kokonaisuudessaan tämän lausunnon oheismateriaaleina.

Päätöshistoria

Kasvun ja oppimisen lautakunta 26.08.2026 § 148

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta antaa selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Mika-Erik Wallsin ja 13 muun kaupunginvaltuutetun 20.4.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Käsittely

Esittelijän selostusosaan tekemä tekninen korjaus on huomioitu pöytäkirjassa.

Walls teki Peltoniemen, Kurrin, Määttäsen ja Dookien kannattamana seuraavan lisäysehdotuksen:

”Lautakunta pitää tärkeänä, että turvaruokaan liittyvä prosessi tehdään perheille riittävän selkeäksi, sujuvaksi ja yhdenvertaiseksi. Huoltajille tulee tiedottaa avoimesti, selkokielisesti ja saavutettavasti siitä, milloin turvaruoan tarvetta voidaan arvioida, kehen tulee olla yhteydessä ja miten prosessi etenee varhaiskasvatuksen, koulun, ruokapalveluiden ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen välillä. Tiedottamisessa tulee huomioida myös Espoon monikieliset perheet. Lautakunta korostaa, että asia koskee erityisesti monia neurokirjon lapsia ja nuoria sekä lapsia, joilla on aistisäätelyn tai syömisen haasteita. Lisäksi lautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstön osaamista vahvistetaan säännöllisellä koulutuksella ja että selvitetään, miten lapsen tai nuoren riittävä ravinnonsaanti turvataan tilanteissa, joissa terveydenhuollon arviointi tai läheteprosessi viivästyy.”

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja Laiho tiedusteli, voidaanko Wallsin lisäysehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska sitä ei vastustettu, puheenjohtaja totesi sen tulleen yksimielisesti hyväksytyksi.

Päätös

Kasvun ja oppimisen lautakunta antoi selostusosan mukaisen lausunnon valtuutettu Mika-Erik Wallsin ja 13 muun kaupunginvaltuutetun 20.4.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Lisäksi lautakunta pitää tärkeänä, että turvaruokaan liittyvä prosessi tehdään perheille riittävän selkeäksi, sujuvaksi ja yhdenvertaiseksi. Huoltajille tulee tiedottaa avoimesti, selkokielisesti ja saavutettavasti siitä, milloin turvaruoan tarvetta voidaan arvioida, kehen tulee olla yhteydessä ja miten prosessi etenee varhaiskasvatuksen, koulun, ruokapalveluiden ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen välillä. Tiedottamisessa tulee

huomioida myös Espoon monikieliset perheet. Lautakunta korostaa, että asia koskee erityisesti monia neurokirjon lapsia ja nuoria sekä lapsia, joilla on aistisäätelyn tai syömisen haasteita. Lisäksi lautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstön osaamista vahvistetaan säännöllisellä koulutuksella ja että selvitetään, miten lapsen tai nuoren riittävä ravinnonsaanti turvataan tilanteissa, joissa terveydenhuollon arviointi tai läheteprosessi viivästyy.

Nämnden Svenska rum 27.08.2026 § 78

Förslag

Föredragande
Direktör för sektorn för fostran och lärande Narvo-Akkola Merja

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen som svar på en motion som lämnats av Mika-Erik Walls och 13 andra fullmäktigeledamöter 20.4.2026 om att ta hänsyn till trygg mat i småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen i Esbo.

Behandling

Direktör för Svenska bildningstjänster Barbro Högström var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Merja Narvo-Akkola var förhindrad.

Beslut

Nämnden Svenska rum
Förslaget godkändes enhälligt.

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa
- Espoon vammaisneuvoston lausunto valtuustoaloitteeseen turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa
- Espoon nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen turvaruoan huomioimisesta Espoon varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa

Tiedoksi